

преведа

чета

изведа

маса

ъ

ОСНОВНО ПРАВОПИСНО ИЗИСКВАНЕ В КРАЯ НА ДУМАТА

лежа

чашиа

В българския език няма дума, която да завършва на /ъ/.

В края на думата много внимавай,
"ъ-то" нахално, ти не поставяй!

доведа

прочета

набереа

ъ

Както и да се изговарят думите - с /а/ или /ъ/, в края *винаги се пише /а/!*
Например: чета, рева, бера, преда, ваза и т.н.

ХИТРОУМКО

Зная, зная, зная,
не се пише /ъ/ накрая!

лежа

крада

измета

изведа

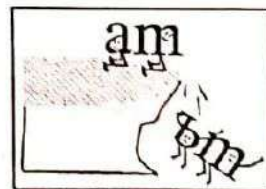
Внимание!!! Следи внимателно за думите, които завършват на /-я/: мия, спя, правя, строя и т.н.

НЯМА ГЛАГОЛ, КОЙТО ДА ЗАВЪРШВА НА /-ЪТ/

Както и да се изговаря - с /а/ или /ъ/, крайната сричка на глаголите се пише винаги с /-ат/*. Произнася се (четът), (бодът), (ковът), но се пише с /-ат/ → четат, бодат, коват.

Не се заблуждавай, не ще ти простят,
няма глагол, завършващ на /ът/!

УПРАЖНЕНИЕ:

Открийте неправилно записаните думи и ги поправете:

гледат, ядът, бягат, бодът, крадът, предъ, мия, спъ, рисуват, метат, ванъ,
пишът, пъшкат.

* Трябва да се внимава за глаголите, завършващи на /-ят/: мият, хранят,
пеят и т.н.

теле -
визор

ПРЕНАСЯНЕ НА ЧАСТИ ОТ ДУМАТА НА НОВ РЕД

шоко -
лад

шам -
пион

красо-
та

Хитроумко ни припомня правилата за пренасяне на думите на нов ред.

Сричката не наранявай,
саличка буква не оставяй!!!

карт-
а

ЗАПОМНИ!!!

1 Пренася се само цяла сричка.

2 Едносрични думи не се пренасят.

3 Сама буква не се оставя в края на реда.

4 Сама буква не се пренася на следващия ред.

5 При пренасяне представката не се разделя.

да

не

мо-
рето

мор-
ето

мост-

мо-
ст

ябъл-
ка

я-
бълка

чи-
ния

чини-
я

раз-
гледа

ра-
згледа

Невъзможно!

Ужас!

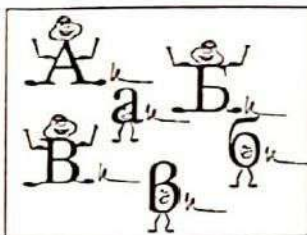

УПРАЖНЕНИЕ:

Подчертайте допуснатите грешки:

ябълк-а, ю-тия, краси-ви, безз-вучен, препус-каше, прол-ет, без-защитен, Итали-я, тех-никата.

Ново село

Нептун

Главна буква се пише при:

1. собствени имена ..... ▶ Стефан, Кирил, Аргур, Сотир
2. презимена ..... ▶ Вълков, Грозев, Тачев, Сотиров
3. исторически събития ..... ▶ Освобождението, Съединението
4. празници ..... ▶ Великден, Йордановден
5. небесни тела ..... ▶ Марс, Юпитер
6. географски понятия ..... ▶ Марица, Родопи, Вселена

7. прилагателни имена, които са образувани от съществителни собствени имена с наставки /-ов/ и /-ев/ ..... ▶ Ботеви празници, Вазови разкази, Иовкови произведения

Внимание!!! 1. Ако втората дума на сложните собствени имена е съществително собствено, тя се пише с главна буква.

Внимание!!! 2. Ако втората дума на сложните съществителни собствени имена е нарицателно, тя се пише с малка буква.

Внимание!!! 3. Прилагателни имена, образувани от съществителни собствени с наставка /-ски/, се пишат с малка буква.

Стара Загора
Велико Търново
Долна Оряховица
Стара планина
Средна гора
Черно море

ботевски план,
пловдивски сгради,
български герои

УПРАЖНЕНИЕ:

Поправете допуснатите три грешки:

Стара Планина е най-дългата планина в България. В Горна оряховица има голяма железопътна гара. По Софийските улици се движат нови трамваи.

много завои

един трамвай

ДУМИ С /И/ ИЛИ /Й/ В КРАЯ

бистър ручей

И
МНОГО

Й
ЕДИН

уморени герои

Ех, мили ученици, не се плашете, когато трябва да пишете /и/ или /й/ в края на думите! Хитроумко ви дарява поредната "вълиебна рецепта", която винаги ще ви помага.

Един свържи с Й (И-то кратко), а много с истинското И!

Й
ЕДИН

един герой, един завои
един порой, един сипеи,

И
МНОГО

много герои, много завои
много порои, много сипеи,

Какво да избира?
остър завои

Един...
остър завои

... свържи с й!
остър завои

Какво да избира?
страшни порои

Много...
страшни порои

... свържи с и!
страшни порои

Внимание!!!

ед.ч.

кой, чий, мой, твой,
свой, някой, никой,
всякой, който, чийто,
ничий.

МЕСТОИМЕНЕНИЯ

мн.ч.

кои, чии, мои, твои,
свои, някои, никои,
всякои, които, чийто,
ничии. (изключение-нейни)

ЗАПОМНИ!!! Няма дума в множествено число, която да завършва на /й/!!!

МНОГО

полицайи
лиции
чинии

УПРАЖНЕНИЕ:

Открийте осемте грешки и ги подчертайте:

новогодишен кравай, остри завои, безспорен герой, пролетен порои, речен бързеи, безценен славеи, традиционен обичаи, особен случаи, пеналив ручей, беззащитен ратаи, нови музей, бляскав поюлей, разумни полицай.

Разка

пратка

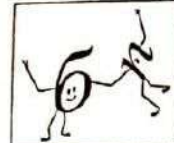
готов

ПРАВОПИС НА СЪМНИТЕЛНИ СЪГЛАСНИ

мраз

В КРАЯ И СРЕДАТА НА ДУМИТЕ

студ

Уважаеми приятели, не се двоумете, когато трябва да запишете думите: *кръг, бряг, лов, рибка, ножка, пантоф* и т.н., при които съгласните в края и в средата не се чуват ясно.

ЗАПОМНИ!!! Правописа на съмнителни съгласни проверяваме, като след съгласните поставяме гласни.

Думата *студ* се пише накрая с /г/, защото като поставим след съгласната гласна → /студ**а**-студ**о**ве/, ясно се чува звукът /г/

Разкрита си!

Съгласната да чуеш ясно, след нея гласна постави!

завод-завода

град-градове

мрак-мрака

Внимавай при звучен и беззвучен съгласен в средата на думата: *гладка, ризки, гъбка* и т.н.

Кое да избира?

гъ**б**/_пка

гъ**б**а

Това е б!!!

гъ**б**ка

Разкрита си!

Ето разкриването на някои съмнителни съгласни:

близка-близо

праг-прага, прагове

мрак-мрака

ризка-ризи

народ-народи, народа

мраз-мразовит

УПРАЖНЕНИЕ:

Запишете думата за проверка:

картоф- _____

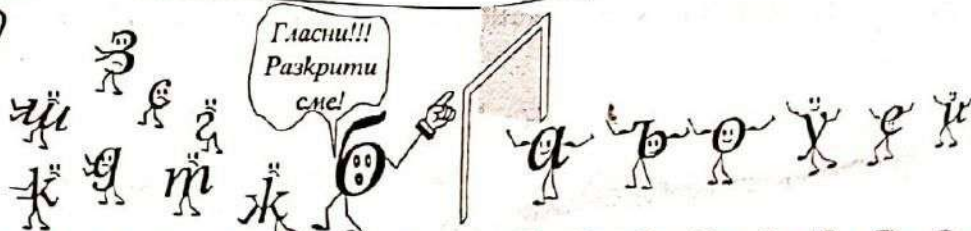
готов- _____

компот- _____

мъж- _____

блок- _____

Виждате ли какви детективи са гласните!

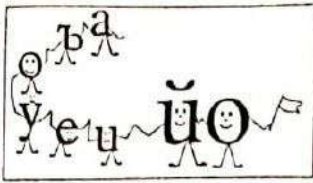
Гласни!!!
Разкрити сме!

майор

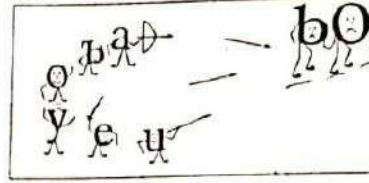
Йорданка

класьор

КОГА ДА ПИШЕМ /ЙО/ И КОГА /ЪО/

Йонко

монтьор

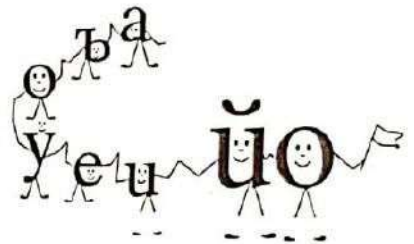

ЗАПОМНИ!!!

1. **ЙО** се пише в началото на думата: Йордан, йод, Йовка и т.н.
2. **ЪО** се пише след всяка от шестте гласни: майор, Пейо, Стойо, Панайот и т.н.

Гласните със **й** (ито) кратко, правят си хорцето, братко!!!

ЗАПОМНИ!!!

1. В началото на думата не може да се пише **ЪО**.
2. **ЪО** пишем след съгласен: миньор, монтьор, шофьор и т.н.

Внимание!!!

Как е правилният правопис → Стой^о или Сто^ъо? Пишем точно до съмнителните **йо** и **ьо** и спираме → Сто... Не непременно поглеждаме коя е последната записана буква Сто... Това е буква на гласен /о/ и случаят е ясен - пишем **йо** → Сто**й**о.

Кое да избира?

Сто-йо
      ьо

Сто...

Сто...

Гласен!

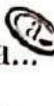
Стойо

Това е!

А как да запишем - Пет^ъо или Пет^йо? В този случай също спираме до съмнителните **йо** или **ьо** и поглеждаме коя е последната записана буква → Пет... В случая не е буква на гласен и пишем **ьо** → Пет**ъ**о.

район
или → ра...
раьон

гласен

+йо = район

Кольо
или → Кол...
Колйо

съгласен

+ьо = Кольо

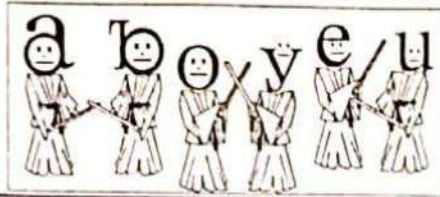
вОдолáз-вОден

рЮкá-рЮчен

грАгúна-грАг

ПРАВОПИС НА НЕУДАРЕНИТЕ ГЛАСНИ В ДУМИТЕ

Ухó-Ушен

Очилá-Очен

ЗАПОМНИ!!!

Неударените гласни не се чуват ясно и при

писане е възможно да се допусне грешка. Например в думата пЮтека първата гласна не се чува ясно, защото не е под ударение и по тази причина се появява колебание при писане.

пЮтека или пАтека

Симпатичният ваш приятел Хитроумко Ви предлага “вълшебна рецепта” за тази правописна трудност:

ХИТРОУМКО

*Гласната да не сгрешиш,
потърси възможност с ударение да я дариш!*

И така да потърсим тази възможност. Спасителна за думата пЮтека е думата пЮт, защото гласната се чува ясно (тя е под ударение) и опасността да пишем пАтека отпада.

Коя буква да избира?

пЮтека

пЮт

Открийте ме!

пЮтека

С ударение ще я даря и веднага ще я разкрия!

Аз съм!

гЮра

гЮрски

гЮра

По същия начин проверяваме и думите: възгУх - възгУшен, рЮкá - рЮчен, грЮмотевица - грЮм, лЮгло - лЮгнал, гЮра - гЮрски, Ючилá - Ючен и т.н.

ХИТРОУМКО

*Обичам ги тези ударения,
те са като частни детективи!*

Откриваме гласни!

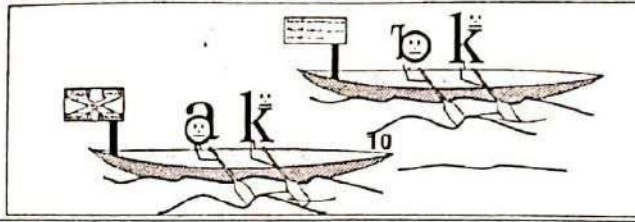
УПРАЖНЕНИЕ:

Зачертайте грешната буква:

к^о/_у-пувам, гл^б/_а-дувам, пр^а/_ь-холяк, з^е/_и-лено, ^у/_о-тварям, ^о/_у-бичам, гр^ь/_а-мотевица

ремък   ловък   признак   облак
 ПРАВОПИС НА ДУМИТЕ, КОИТО ЗАВЪРШВАТ НА /-ѐк/ или /-ак/

пясък

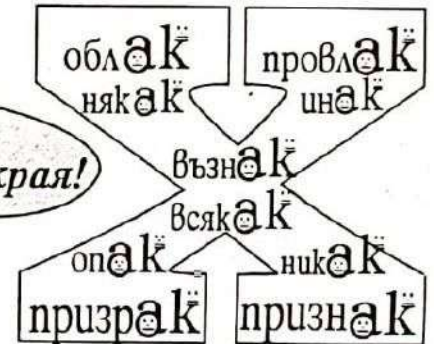
камък

ХИТРОУМКО

Мили приятели, сега ще ви предложи интересен начин за правилното писане на гуми с тази правописна особеност. Тук тайната е много проста. **Десет (10)** са срещаните гуми в българския език, които завършват на -ак без ударение: *всякак, възнак, инак, някак, облак, онак, признак, призрак, провлак, никак*.

Това научих и го зная,
 има десет (10) гуми с -ак на края!

Във всички останали случаи гумите завършват на -ѐк : ремѐк, замѐк, плясѐк, пясѐк, жалѐк, восѐк, крясѐк, трясѐк, писѐк, мозѐк, камѐк и т.н.

Десет (10) гуми: *всякак, възнак, инак, някак, облак, онак, признак, призрак, провлак, никак* имат -ак на края.

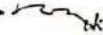
За останалите зная, че се пишат с -ѐк. Това е!

облак - пише се с -ак, защото е от десетте гуми.

ремък - пише се с -ѐк, защото не е от десетте гуми.

писък - пише се с -ѐк, защото не е от десетте гуми.

призрак - пише се с -ак, защото е от десетте гуми.

УПРАЖНЕНИЕ:

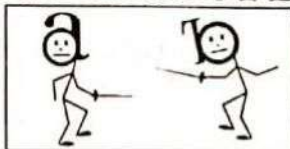
Поставете пропуснатите букви (-ак или -ѐк):

кам....., плам....., тряс....., пляс....., пис....., възн....., рем....., пет....., четвърт.....,
 зам....., провл....., ряд....., пис....., крат....., вос....., напат....., обл.....

остан^ал тиг^{ор} рек^ял теат^{ор} отиш^ял
ПРАВОПИС НА НЕУДАРЕНА ГЛАСНА /А/ ИЛИ /Ъ/
В КРАЙНА ЗАТВОРЕНА СРИЧКА

мет^{ор}

запис^ал

Вече разбрахме как се пишат думите с крайна сричка /-ак/ или /-ък/ .
 Но как се пишат думите с /а/ или /ъ/ в крайна затворена сричка, които не завършват на /к/- теат^{ор} или теат^{ар}, мок^{ар} или мок^{ор}?

ЗАПОМНИ!!!

Проверката на тези думи се осъществява най-лесно чрез формата за множествено число. Ако при тази форма гласната стои → "а" спокойно си пиши, гласната изчезне ли, тогава ^ъ се появява.

Какво да избира?

Няма гласна...

^ъсе появява!

моп^ъл → мн. число → мопли → моп^ъл

Какво да избира?

Гласната стои...

^аспокойно си пиши!

каз^ъл → мн. число → казали → каз^ал

Гласната стои, "а" спокойно си пиши, гласната изчезне ли тогава, "ъ" тукси се появява!

Какво да избира?

Няма гласна...

^ъсе появява!

отиш^ъл → мн. число → отишли → отиш^ъл

Какво да избира?

Гласната стои...

^аспокойно си пиши!

намаз^ъл → мн. число → намазали → намаз^ал

Добре се справихте!

УПРАЖНЕНИЕ:

Поставете изпуснатата буква (а или ъ):

напис...л, избяг...л, лит...р, мет...р, вляз...л, дош...л, замин...л, мок...р, хит...р, внес...л, тръгн...л, бист...р, вят...р, хуб...в, храб...р, тиг...р, изпуск...л.

бублечка

ПРОВЕРКА С "КАРТИННИ ДУМИ"

Увисна

Опашка

ЗАПОМНИ!!! Има една голяма група думи, които не могат да бъдат проверени чрез сродни думи или форми на думата. Например: угаси, ослуша се, опашка и т.н.

Техният правопис просто трябва да се запомни. Но без допълнително подпомагане, правилното записване на тези думи е трудно. Затова на помощ идват "картинните думи".

Когато нищо друго не помага, на "картинна дума" се залага.

РУМЕН СТОЯНОВ   СТЕФАН СТОЯНОВ   ГЕОРГИ ДЪЛГЪРСКИ

Опашка

КОМИН

ФУТБОЛ

Увисна

ЛОДКА

КАРТИНЕН ПРАВ ПИСЕН РЕЧНИК

бублечка

Микрокосмос

1995

Картинните думи са отпечатани в "Картинен правописен речник"

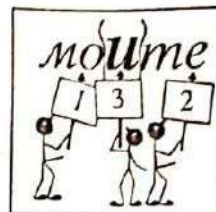
пейка

лейка

твоите

ДУМИ С /И/ ИЛИ /Й/ В СРЕДАТА

майка

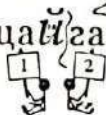
своите

ЗАПОМНИ!!!

При съмнение дали сте написали правилно /й/ или /и/, кажете си гумата на срички и проверете дали има *толкова гласни, колкото са сричките*.

Да проверим дали сме написали правилно гумата *щайга*. Сричките в гумата са две (*щай-га*), има две гласни /а/ и от това следва, че трябва да има /й/, която е съгласна. *щайга* Появявам се аз! Ако бяхме записали /и/,

щеше да се появи трета гласна (*щайга*), а това противоречи на правилото.

Колкото срички-толкова гласни!

Да проверим дали правилно сме записали и гумата *топлийка*. Сричките са три → (*топ-лий-ка*). Тук възможните грешки са две: може да се запише (*топлишка*), но вече се появяват четири гласни, или да се запише (*топка*), но тази дума е съвсем различна от гумата *топлийка*, така че правилната дума е *топлийка*.

Появявам се аз!

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Постави пропуснатата буква (и или й):

бро...лка, бро...ка, по...лка, по...ска, на...стина, кро...ка, на...меноване, ма...стор, на...вност, се...тба, се...те, ла...ка, кути...ка, чини...ка, до...зграждам, подчерта...те, игра...те, попита...те, лини...те.

2. Поправете допуснатите грешки:

На пейката седяха две стари жени. Този вкусен кеук е приготвен от мама. Самотните чайки прелитаха над морските вълни. Моите приятели ми приготвиха огромна изненада. Таинството се криеше в огромните кули на старинния замък. Кучетата трябва да се разхождат вързани с кайшки. Каимата е приготвена от прясно телешко и свинско месо.

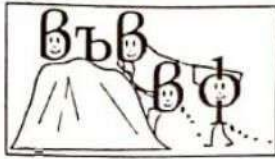
Във водата

В замъка

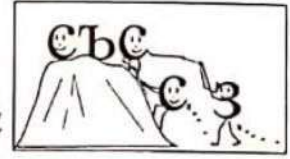
с успех

Със сила

ПРАВОПИС НА /В/ И /ВЪВ/, /С/ И /СЪС/

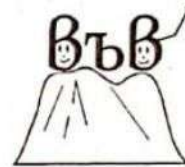
във вихъра

със снега

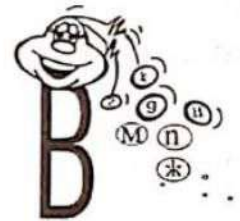
ЗАПОМНИ!!! /Във/ непременно пиши, щом след него /в/ или /ф/ стои: **във** водата, **във** фабриката, **във** фунията, **във** фурната, **във** вагона, **във** вилата.

В останалите случаи /в/ си запиши и изобщо не се тревожи: **в** морето, **в** селото, **в** леглото.

вихъра
Франция
вилата
фирмата

гората
в селото
киното
Русия

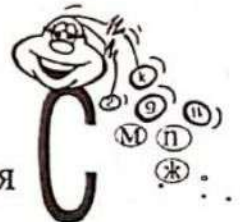

сабята
зимата
селото
САЩ
Сирия

портокал

С Ваня
Финландия

"В" и "ф" си искат "във",
"с" и "з" си искат "със"!!!

ЗАПОМНИ!!! /Със/ непременно пиши, щом след него /с/ и /з/ стои: **със** сабята, **със** силата, **със** заплатата, **със** захар.

В останалите случаи /с/ си запиши и изобщо не се тревожи: **с** учебника, **с** ръката, **с** автобуса, **с** водата, **с** топката и т.н.

Кое да избира?

Това е **В!!!**

във
в

вилата

"В" и "ф" си искат "във"!

вилата

Ясно!

във вилата

УПРАЖНЕНИЕ:

Поставете пропуснатите предлози (в или във, с или със):

Съвсем неочаквано ..... водата се появи малко делфинче. Наши спортисти заминаха на турнир ..... Русия. Върхът на планината бе покрит ..... сняг. Иван завърши учебна година .... шестици.

по-добър

по пътя

по-знаещ

ПРАВОПИС НА ЧАСТИЦИТЕ /ПО-/ И /НАЙ-/

най-хубав

по-...

най-...

най обичам

 ЗАПОМНИ!!! Формите на степенуваните прилагателни имена и наречия се пишат полуслято: *най-хубав*, *по-добър*, *най-бързо*, *по-напред* и др.

Щом забравиш да запишеш, "по с тирето" и "най с тирето" ще те боцкат по нослето!

голям

малък

по-

висока

красиво

умен

"по с тирето"

голям

малък

най-

висока

красиво

умен

"най с тирето"

Внимание!!! Не поставяй тире между /по/ и съществително име.

Няма тире, защото не може да се каже [по-моста], [най-моста].

по моста

Няма тире, защото не може да се каже [по-пътеката], [най-пътеката].

по пътеката

Внимание!!! Не поставяй тире между /по/ и глагол, както и между /най/ и глагол.

И тук няма тире!

най обичам

Ясно е, че и тук няма да има тире!

най харесвам

по разбирам

Усърдни са като учениците в училище!

УПРАЖНЕНИЕ:

В три от случаите е необходимо полуслято писане. Открийте ги и поставете тире:

Най обичам да чета криминални романи. Награда получи най добрият състезател. Логката се носеше по течението на реката. Най хубавата картина бе откупена от галерията. Птиците летяха все по високо.

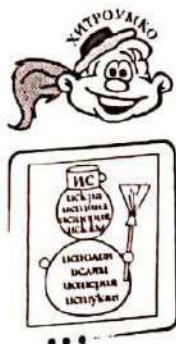
ДУМИ С НАЧАЛНО /ИС-/

искра

история

Поредната среща с правописна особеност ви предлага Хитроумко. Много често при писане се затрудняваме дали да напишем думите с начално /ис-/ или /из-/. В българския език има няколко думи, които започват с начално /ис-/. Това са думите: *искам, история, истина, искра, исполин, ислям, истерия, истукан* и техните производни.* *При всички останали случаи* думите се записват с начално /из-/: *изметете, изплюска, изхвърля* и т.н.

**Виж и запомни,
при тези думи /ис-/ пиши!**

С този съвет на Хитроумко не се колебаем при писане на думи като:

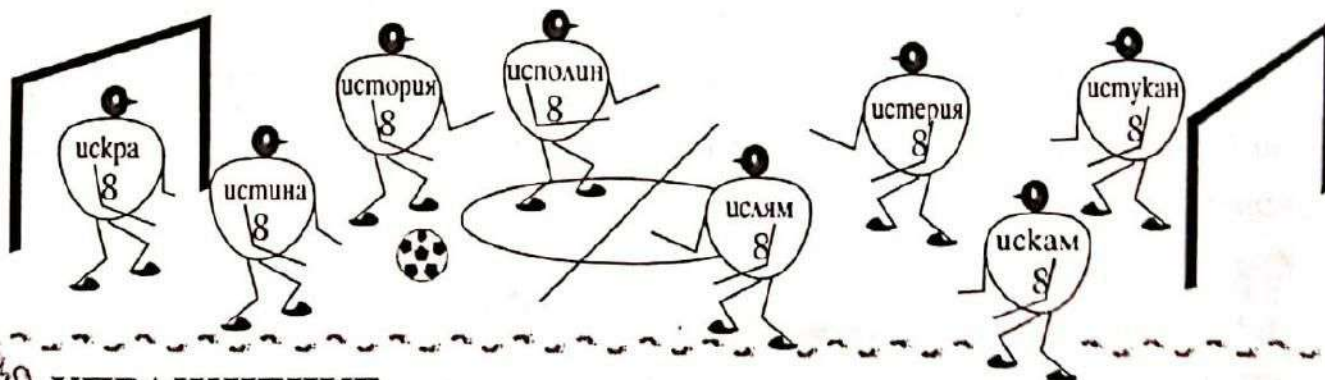
искам - **от** думите с начално /ис-/

изпит - **не** е от думите с начално /ис-/

изплюска - **не** е от думите с начално /ис-/

изтряя - **не** е от думите с начално /ис-/

искрица - **от** думите с начално /ис-/ (форма на думата искра).

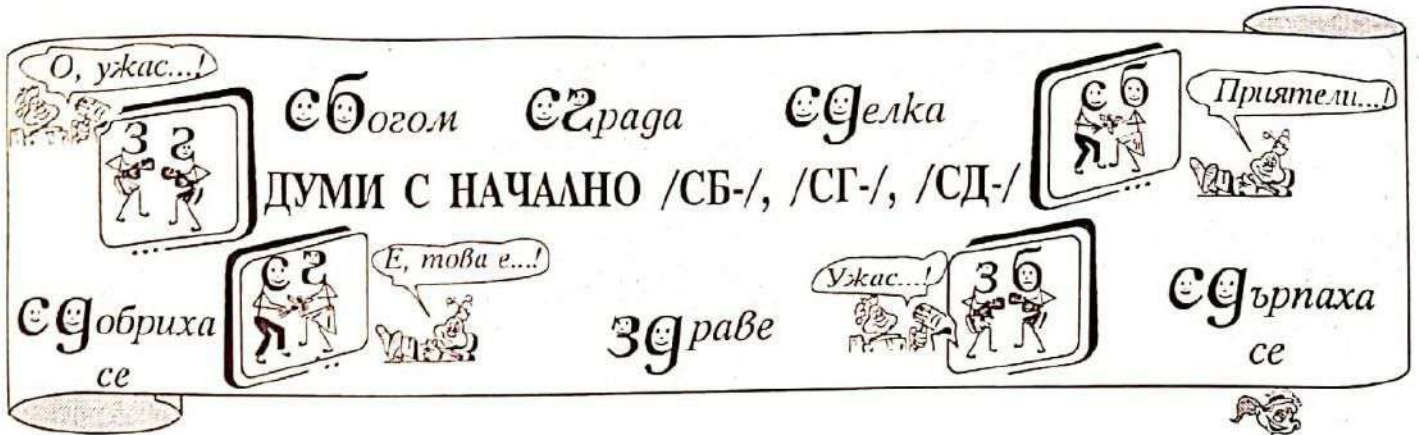

УПРАЖНЕНИЕ:

Поставете пропуснатата буква (с или з):

и...вика, и...плюска, и...пит, и...кра, и...ход, и...ток, и...торик, и...злед, и...плюска,
и...фуча, и...хвърча, и...тощен, и...тласка, и...кара, и...плашен, и...паднал,
и...тръпнал, и...луши.

* Тук спадат и съществителните собствени имена: Исландия, Испания, Иперих, Исмаил и др.

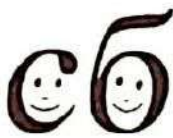

Наистина е трудно да се усвои правилното писане на думите: *сграда*, *здание*, *сгреших*, *сбор*, *зрач*, *сбогом*, *здравец* и т.н. Но с "рецептата" на Хитроумко всичко е лесно.

*З и С не се обичат,
З и Б не се привличат,
три са думите със ЗД-
здраве, здание и зрач -
те са думички трепач.*

От рецептата на Хитроумко е ясно, че в българския език няма думи с начално *зг-*, *зб-** и всички думи се пишат с начално *сг-*, *сб-*.

сбърках
сбирка
сбих се
сборник
сбутаха се и т.н.

сграбих
сглобка
сгъвам
сготвих
сгърбен и т.н.

Само **три** са думите с начално **ЗД-**: *ЗДраве*, *ЗДание*, *ЗДрач* и производните им. В останалите случаи се пише **сд-**: *сдобрих се*, *сдобих се*, *сдърнах се* и т.н.

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Поставете правилната буква (з или с):

...боричкаха се, ...дравеняк, ...драчина, ...глобявам, ...дърнаха се, ...града,
...дравей, ...бутаха се, ...гънах, ...бита, ...държан

2. Открийте шестте грешки и ги поправете:

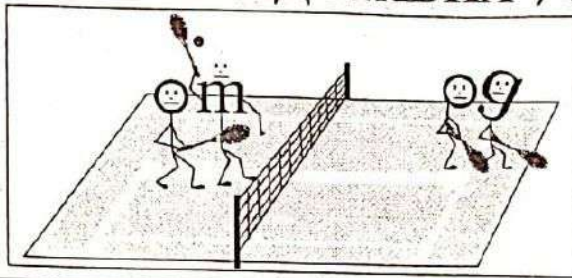
зделка, сгърбен, здрависаха се, зготвих, сдрачина, зграбчиха, сбор, збиха се,
сбирка, сдания, сбогом.

* Срещат се при чужди имена - Збройовка, Збигнев и др.

ДУМИ С ПРЕДСТАВКА /ОТ-/

- т бор
- т мина
- т плува

- т долу
- т горе
- т беляза

Значителен е броят на думите с представка **от-**:

- отговор
- отбор
- отчаяние
- отчупвам
- оттогава
- отдалечавам

- отминавам
- отписвам
- отлепвам
- отхапвам
- отсъствам
- отделям

- отглеждам
- отбелязвам
- отшивам
- оттеглям
- отминавам
- отзвук и т.н.

Внимание!!! Думите с представка /от-/ понякога грешно се пишат с /ог-/.

ЗАПОМНИ!!! Думите с начално **ог-**, които се срещат са:

огрипявам, огрусам, ограскам* и тези, които не предизвикват правописен проблем, тоест след **ог-** има **гласен**:

- огувам
- огурам
- одебрявам и т.н.

Тук не може да се сбърка!

Пиши си винаги /от-/ и внимавай за **ограска, огрусам, огрипявам!**

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Поставете пропуснатите букви (д или т)

о...мина, о...умвам, о...раскал, о...беляза, о...говор, о...ържавявам, о...литам, о...рязан, о...ритнат.

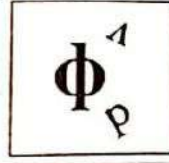
* Включват се и производните им.

Вмъкна Вторник Флейта Фризер
**ПРАВОПИС НА ДУМИ С НАЧАЛНО /В-/ ИЛИ /Ф-/,
 КОГАТО СЛЕДВАЩИЯТ ЗВУК Е СЪГЛАСЕН**

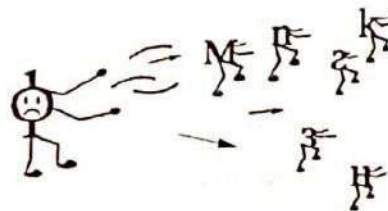
Влизам

флот

ЗАПОМНИ!!!
 Винаги се пише начално /В-/, когато следващият звук е съгласен след него не е /л/ или /р/.

торник
 перил
 карал
 зел
 несъл
 мъкнал

Помощ!!!

Начално /ф-/ се пише, когато следващият съгласен звук е /р/ или /л/.

Само /л/ и /р/ са ми приятели!

флаг
 флакон
 фланела
 флейта и др.

фрагмент
 фраза
 фрак
 фрегата и др.

Тези думи не могат да се сбъркат, защото не могат да се произнесат с грешното /в/.

Внимание!!! Начално /В-/ се пише и когато съгласният звук след него е /р/ или /л/, но думата може да се произнесе и с /в-/ и с /ф-/

вложи → вложи
 фложи

вля се → вля се
 фля се

влезе → влезе
 флезе

влюби се → влюби се
 флюби се

вразуми се → вразуми се
 фразуми се

вряза се → вряза се
 фряза се

Щом се произнасят с /в/ и /ф/, пишете /в/.

УПРАЖНЕНИЕ:

Поставете изпуснатата начална буква (в ли ф):

...дигам, ...карвам, ...лотилия, ...регата, ...лейтист, ...ратар, ...лагове, ...иждам,
 ...коренен, ...нимание, ...зимам, ...лечение, ...раза.

положителен

полугодие

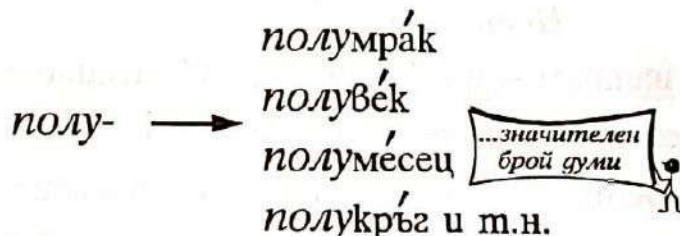
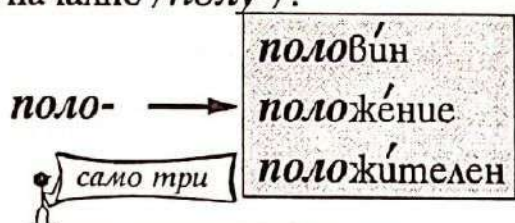
ДУМИ С НАЧАЛНИ СРИЧКИ /ПОЛО-/ И /ПОЛУ-/

половин

половин
положение
положителен

полувреме

Три основни думи и техните производни започват с началните срички /поло-/.^{*} След дълго и продължително разследване Хитроумко разкри тези думи: **половин**, **положение**, **положителен**. Тази дейност отне много време на нашия верен приятел, защото думите с началните срички /полу-/ са значителен брой: **полувреме**, **полугодие**, **полуфабрикат** и т.н.. Това водеше до голямо объркване, но след разкритието на Хитроумко всичко е ясно и точно. Три са основните думи с начално /поло-/, а всички останали са с начално /полу-/.

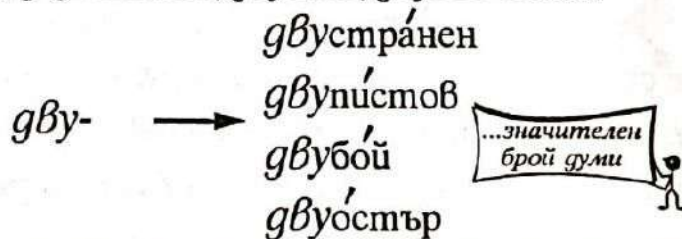
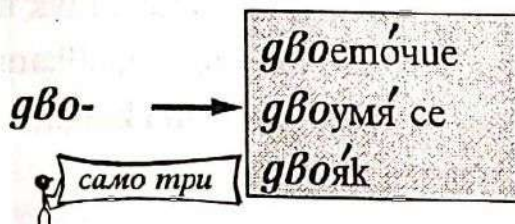
ДУМИ С НАЧАЛНИ СРИЧКИ /ДВО-/ И /ДВУ-/

двоеточие

двоумя се

двояк

Три основни думи и техните производни започват с начална сричка /дво-/^{*}: **двоеточие**, **двоумя се**, **двояк**. В останалите случаи думите се пишат с начална сричка /дву-/: **двубой**, **двуетажен**, **двуглав**, **двузъб** и т.н.

УПРАЖНЕНИЕ:

Поставете пропуснатите букви (о или у):

п...л...време, п...л...винка, п...л...сянка, п...л...винчат, п...л...жителната,
п...л...жения, п...л...годие, п...л...кълбо, дв...странен, подв...уми се, дв...странно

* Сричките не носят ударение и за тези думи не може да се направи непосредствена проверка.

ПРАВОПИС НА ДУМИ С ПРЕДСТАВКИТЕ

/ИЗ-/, /БЕЗ-/, /РАЗ-/, /ВЪЗ-/

изсмя се

$$\text{из} + \frac{\text{з...}}{\text{с...}} = \frac{\text{изз...}}{\text{изс...}}$$

$$\text{без} + \frac{\text{з...}}{\text{с...}}$$

беззвучен

разсипа

$$\text{раз} + \frac{\text{з...}}{\text{с...}} = \frac{\text{разз...}}{\text{разс...}}$$

$$\text{въз} + \frac{\text{з...}}{\text{с...}}$$

възседна

След като разбрахме кога да пишем думи с начално /ис-/ и /из-/, следва да разкрием една друга тайна. Има думи, при които се налага да записваме /-сз-/ и /-зз-/ една до друга. Това се получава при съчетание на представките /из-/, /без-/, /раз-/, /въз-/ с думи, които започват с начално /с-/или /з-/.

 ЗАПОМНИ!!! След представките /из-/, /без-/, /раз-/, /въз-/, може да се наложи записване на /-сз-/ и /-зз-/ една до друга.

Например:

изсипвам - /из-/ → представка и сипвам → из + сипвам = изсипвам

безсилен - /без-/ → представка и силен → без + силен = безсилен

разстреля - /раз-/ → представка и стреля → раз + стреля = разстреля

възседна - /въз-/ → представка и седна → въз + седна = възседна

беззъб - /без-/ → представка и зъб → без + зъб = беззъб

Щом /из-/, /без-/, /раз-/, /въз-/ се появи,
за /з/ до /с/ и /з/ до /з/ внимавай ти!

 Внимание!!! При думата *извикай* има представка /из-/, но след това коренът на думата не започва с начално /с-/ и затова тук не се събират /с/ и /з/ една до друга. А при думата *изстреля* след представката /из-/, коренът на думата започва с начално /с-/ → /стрел-/, поради което се събират една до друга /з/ и /с/ → *изстреля*. То не било трудно!

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Зачертайте грешните букви:

ра^{зс}/_следва, бе^с/_{зс}олен, и^з/_сток, въ^с/_зпитание, и^с/_{зс}луша, и^{зс}/_стреля.

2. Поставете изпуснатите букви:

И...трелът проехтя в тишината. Змията проточи гълзото си тяло и и...съска страховито. Дедективът ра...екрети написаното. Прекрасен и...глед се откриваше пред алпинистите.

военен-военна

есенен-есенна

ДУМИ С ДВОЙНО /-НН-/

странен-странни

конен-конни

ЗАПОМНИ!!! Прилагателни имена, които в мъжки род завършват на /-нен/: лунен, временен, сънен, военен, есенен и т.н., в женски род, в среден род и в множествено число се записват с двойно /-нн-/.

Трябва да запишем думата *струнна*. Формата ѝ за мъжки род е *струнен*. Тук е видно, че се съдържа /-нен/, следователно в женски род се пише двойно /-нн-/ - *струнна*, в среден род - *струнно* и в множествено число - *струнни*.

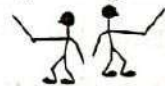

В думата *искрен* няма /-нен/ и ще се пише с едно /н/ - *искрен, искрена, искрени*.

Браво!

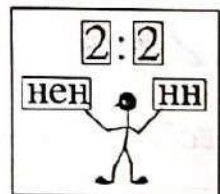

**Щом откриеш /-НЕН/,
с двойно/-НН-/ ще си спасен!**

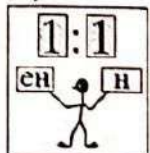
Има /-нен/,
с двойно/-НН-/
си ти спасен!

конен-конна, конно, конни;
военен-военна, военно, военни;
сънен-сънна, сънно, сънни;
картинен-картинна, картинно, картинни;
пустинен-пустинна, пустинно, пустинни.

Няма /-нен/,
никой не е
притеснен!

писмен (писмен отговор)-писмена, писмено, писмени;
сламен (сламен покрив)-сламена, сламено, сламени;
искрен (искрен приятел)-искрена, искрено, искрени;
особен (особен човек)-особена, особено, особени.

УПРАЖНЕНИЕ:

Попълнете пропуснатите думи с формата на някоя от предложените (сезонен, постоянен, склонен, военен, ураганен):

Маргарита беше ..... да прости на своите приятели. В природата настъпват периодични ..... промени. Картината на ..... действия се променяше ..... . Морският бряг събра грохота на ..... ветрове.

не слушал

не видял

не зная

ПРАВОПИС НА ОТРИЦАТЕЛНАТА ЧАСТИЦА /НЕ/

не искам

Не, разстояние, глагол!

не забравяй

не слушам

ЗАПОМНИ!!!

*****

Отрицателната частица /НЕ/ се пише отделно при

глаголите:

не мога

не искам

не зная

не мисля

не бягам и т.н.

ХИТРОУМКО

Не, разстояние, глагол!

не бъркай

/НЕ/ се пише отделно и в случаи като: *не* мислейки, *не* виждайки, *не* помнейки и др.

отделно

не разбирайки

не говорейки

не мислейки

не рискувайки

Може да се постави въпросът **как?**

Внимание!!! Правете разлика, когато пишете /не/ пред съществителните имена, прилагателните имена, наречията. В тези случаи /не/ се пише слято: *необятен*, *неясен*, *неограниченост*, *неожънат*, *необясним* и т.н.

/НЕ/ се пише слято в случаи като: *неискащ*, *неработещ*, *недопита*, *неразбран* и т.н.

слято

недочетен

неработещ

незавършилата

недошлите

Може да се поставят въпросите **какъв? каква? какво? какви?**

УПРАЖНЕНИЕ:

Открийте трите грешки и ги поправете:

Симо неискаше да научи правописа. Не пийте студена вода, когато сте изморени. Не дочетената книга остана на масата. Мишо не дочу думите на приятеля си. Той напусна стаята, немислейки за последствията.

Слушаш ли?

Знаеш ли?

Виждаш ли?

ПРАВОПИС НА ВЪПРОСИТЕЛНАТА ЧАСТИЦА /ЛИ/

Можеш ли?

...идваш ли?

Гледаш ли?

Един от начините за образуване на въпросително изречение е използването на частицата /ли/. В този случай тя се пише отделно.

- Гледа ли новия филм?

- Ще ходиш ли на кино?

- Научи ли правописа?

Въпрос ли е това-
"ли" си е сама!

Въпросителна частица!

Внимание!!! Не трябва да се смесва въпросителната частица /ли/ с правописа на глаголи като: отишли, гледали, играели и т.н.

Правете разлика:

"Ти гледа ли новия филм?" → В това изречение "ли" е въпросителна частица и се пише *отделно*.

"Те догледали новия филм." → В това изречение няма въпросителна частица, а "ли" участва в буквения състав на глагола /догледали/ и затова не се пише *отделно*.

ПРАВОПИС НА СЛОЖНИ ДУМИ

слято

зъбобол

листопад

полуслято

българо-френски

машинно-тракторен

Полуслято писане на сложните думи

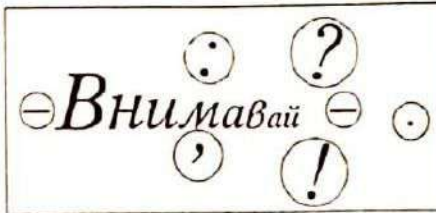
ЗАПОМНИ!!! Когато някакво съчетание /кандидат-студент/,
***** /къща музей/ предизвика трудност при писане, то

може да се направи следната проверка: **членувайте или образувайте формата за множествено число**. Ако се променя само **втората част**, това показва, че има сложна дума, която се пише *полуслято*, например: **вагон-ресторантът, министър-председателят, кандидат-студентите** и т.н.

Ако и двете думи се променят /писател**и** реалист**и**/, /къщи музей/, писането е разделно, т.е. без тире: **писател реалист, къща музей**.

ПРЕПИНАТЕЛНИ ЗНАЦИ ПРИ ПРЯКА РЕЧ

 Когато думите на автора са **преди** пряката реч, *постави двоеточие след думите на автора и започни пряката реч с тире на нов ред.*

Маги тихо каза :

 — Забравих да напиша

гомашното.

 Когато думите на автора са **след** пряката реч, *отдели ги с тире от нея и ги запиши, като започнеш с малка буква.*

-Какъв прекрасен ден! — *Възкликна* Лили.

 Внимание!!! Ако пряката реч е съобщително изречение, *точката се пише след авторовите думи.*

-Аз имам добра сестра-каза Виктор .

 Когато думите на автора са **между** частите на пряката реч, *отдели ги с тире от двете страни.*

-Ще гойда утре — каза Сисо. — Днес съм много зает.

КАК СЕ ПРОМЕНЯ ПРЯКА РЕЧ В НЕПРЯКА

1

Използвай съюза /че/, когато пряката реч е съобщително изречение!

пряка реч

- Трябва да напиша разказ-каза Теодор.

непряка реч

Теодор каза, **че** трябва да напише разказ.

2

Използвай съюза /да/, когато пряката реч е побудително изречение!

пряка реч

- Сотире, пусни компютъра!-помоли се Илия.

непряка реч

Илия се помоли на Сотир **да** пусне компютъра.

3

Използвай въпросителна дума, когато пряката реч е въпросително изречение!

пряка реч

- Ира, какво носиш?-попита Красинка

непряка реч

Красинка попита Ира **какво** носи.

малкият футболистът футболиста малкия

ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ И ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА ОТ МЪЖКИ РОД

градът

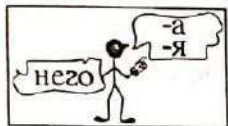

града

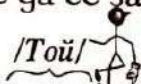
Членуването на съществителните и прилагателни имена от мъжки род е голяма трудност за учениците. Кога да се пише пълната форма на определителния член /-ът/, /-ят/ и кога кратката /-а/, /-я/? Хитроумко ви дарява великолепна помощ чрез унищожаваща грешките "рецепта".

"Той" си иска /-ът/ и /-ят/,
а пък "него" - /-а/ и /-я/!

ЗАПОМНИ!!! Пълната форма /-ът, -ят/ се употребява, когато думата може да се замени с личното местоимение **той**.

/Той/

Например: Ученик**ът** пише без грешка. Малки**ят** ученик пише без грешка.

"Той" си иска /-ът и -ят/!

ЗАПОМНИ!!!

Кратката форма /-а, -я/ се употребява, когато думата може да се замени с местоимението **него**.

/на него/

Например: Подарих интересна книга на ученик**а**.

Слънцето огря блок**а**.

Интересна книга подариха на малки**я** ученик.

"Него" иска /-а и -я/!

"Той" и "него" са истински детективи!

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Вместо многоточието поставете правилната форма за членуване:
Юнак... опази златната ябълка. Златната ябълка беше опазена от юнак... За всичко беше виновен котарак... За котарак... нямаше наказание. Прекрасна песен написа композитор... Песента беше написана от композитор...

2. Поправете грешките при членуване:

Лекаря прегледа пострадалият пациент. От дълго пътешествие се върна морякът. Опитният шофьор спаси пътниците от голяма катастрофа. Пътниците бяха спасени от опитният шофьор.

ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА ОТ ЖЕНСКИ РОД, КОИТО ЗАВЪРШВАТ НА /-Т/

радостта

пролет+та=
=пролетта

младостта

Съществителни имена от женски род се членуват с член /-та/. Когато тези думи завършват на съгласен и той е /-т/, при членуване се събират две /-тт-/.

ЗАПОМНИ!!! При тези съществителни имена можем да пишем спокойно до първото /-т/ → пролет... и спираме, за да определим рода. Ако съществителното е в женски род, т.е. пред него можем да поставим подсказващата дума /една/, членуваме с член /-та/ и се събират две /-тт-/.

В ж.р. със /-т/ съм в края,
при членуването двойно /-тт-/ желая.

Внимание!!! Съществителни имена от мъжки род, които завършват на /-т/ се членуват само с /-а/ → гост+а=госта, мост+а=моста. При тези съществителни не се събират две /-тт-/.

ЗАПОМНИ!!! Числителни имена, завършващи на /-т/, при членуване се пишат с двойно /-тт-/ → петте, шестте, деветте, двайсетте и т.н.

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Членувайте съществителните имена: ✎

крепост..., благодарност..., лост..., старост..., чест..., мост..., кост..., пръст... (на ръка), пръст... (земя).

2. Открийте 5 грешки в членуването и ги поправете: ✎

милостта, пролета, жестта, крайността, ловкостта, приказността, шесте, новостта, есенята.

ДУМИ, КОИТО СЪДЪРЖАТ /-ЩТ-/

пеицта

пловицта

помоицта, пловицта, пеицта

вещта

моицта

ноицта

свещта

моицта

ноицта

ЗАПОМНИ!!!

Седм съществителни имена от женски род имат /-ицт-/ една до друга при членуване в буквения си състав.

Това са думите: помоицта, пловицта, пеицта, вещта, моицта,

ноицта, свещта. Тези съществителни имена от женски род завършват на -иц и се членуват с член -та. Така се получават и членуваните им форми, в които иц и т са една до друга.

помоиц
пеиц
пловиц
вещ
моиц
ноиц
свещ

+ та =

помоицта
пеицта
пловицта
вещта
моицта
ноицта
свещта

Запомни думите
в тази великолепна седморка!

помоицта, пловицта, пеицта

вещта

моицта

ноицта

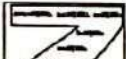
свещта

Внимание!!!

гореща-не е от седморката и при членуване се получава →горещ+а=гореща

лещата - не е от седморката и при членуване се получава →лещ+та=лещата

ноицта - тази дума е от и се получава →ноиц+та=ноицта

Добре се справяте!

НЯКОИ ОСНОВНИ СЛУЧАИ, ПРИ КОИТО СЕ ПИШЕ ЗАПЕТАЯ

... , *че*

... , *когато*

... , *защото*

... , *но*

... , *който*

... , *където*

ЗАПОМНИ!!!

*****

1 Пред следните съюзи и съюзни думи се пише запетая: *но, че, за да, та да, макар че, въпреки че, след като, а, ала, ала* и др.

Пред *че, пред но, пред който, какъвто, където, когато,* запетайката е злато!

2 Запетая се пише пред думи образувани от "въпрос+то": *кой+то=който, който, чийто, какъвто, колкото, защото, където, когато* и други.

чий+то=чийто
колко+то=колкото
къде+то=където

3 Изразите за вежливост при писане се отделят със запетая:

- *Моля те* подай ми книгата!

- *Ако обичаш* подай ми книгата.

4 При изреждане се пише запетая:

Кола, камион, мотор и велосипед се сблъскаха на заледения участък.

5 Междуметията се отделят със запетая:

Ех прекрасна гледка! *Ох* боли ме зъб! *Брей* каква красота!

Ех, запетайку!

УПРАЖНЕНИЕ:

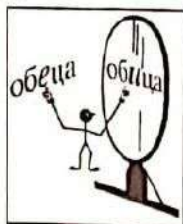
Поставете пропуснатите запетая:

Бях уверен че ще науча стихотворението. Пеех радостно когато се връщах от училище. Тренирахме много но загубихме и ни беше много тъжно. Ах каква беля направих.

ДУБЛЕТНИ ФОРМИ НА ДУМИТЕ

обеца = обица

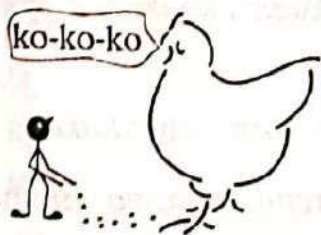
веднџж = веднаж

В българския език съществуват думи, които могат да бъдат записани по два различни начина, но и двата да са правилни. Това са така наречените *дублетни форми* на думите. Ето някои от тях: *обеца-обица*, *чемишир-чишир*, *веднаж-веднџж*, *манисто-мънисто*, *стебло-стџбло*, *терлик-тџрлџк*, *завземам-завзимам*, *завършек-завършџк*, *заинтересуван-заинтересован*, *лястовица-ластовица*, *меродия-мерудия*, *бардуче-бџрдуче*, *вишина-вишня*, *войвода-воевода*, *жетва-жџтва*.

ЗВУКОПОДРАЖАТЕЛНИ ДУМИТЕ

Значителен брой думи имат правопис, който е звукоподражателен: *кукурига-ку-ку-ригу-у-у*, *кокошка - ко-ко-ко*, *буботя - бу-бу-бу*, *чучулига - чу-чу-чу*, *пџдпџдџк - пџд-пџд-пџдя*, *кукумявка - ку-ку-ку*, *токачка - то-то-то* и т.н.

с

в

на

ПРАВОПИС НА ПРЕДЛОЗИ

до

през ^{на} сред
 в **над**
 без с зад

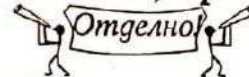
пред

Предлозите се откриват най-лесно чрез определяне положението на едно писмо спрямо пощенската кутия. Писмото може да е /до, без, с, в, пред, на, сред, над, зад, чрез и т.н./ кутията.

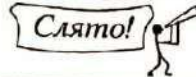

ЗАПОМНИ!!!

1. **Простите** се пишат *отделно* от съществителните, прилагателните, числителните имена: *на моста, при близкия мост, край трите бряста.*

2. **Сложните предлози** се пишат *слято*: *пomeждy, покрай, докрай* и т.н.

тук

наблизо

много

нагоре

ПРАВОПИС НА НАРЕЧИЯ

бързо

надолу

малко

там

Наречията се откриват с въпросите: *как?, къде?, кога?, колко?*

ЗАПОМНИ!!!

Наречията образувани от предлози и наречия се пишат *слято*: *оттук, оттам, надолу, надясно, напред, назад, отвън, навътре* и т.н.

прескочи

прехвърли

приблужи се

ПРАВОПИС НА ПРЕДСТАВКИТЕ /ПРЕ-/ И /ПРИ-/

пре ~ преодо-

прегъвам

при ~ прибли-

ляване

привличам

жавам

Правописът на тези представки е труден и е необходимо специално внимание, за да не се допускат грешки.

Най-общото значение на представката /пре-/ може да се свърже с:

1 **Преодоляване, прекратяване:**
прелитам, прескачам,
пренощувам, прекарвам,
преживявам, прегъвам,
пренасям, прежалвам,
преустановявам, преброявам и т.н.

...преминавам,
прелитам...

2 **Засилване на действието:**
преяждам, преобразявам,
презапасявам, преигравам,
превозвам, прехапвам

...преяждам,
преигравам,
прехапвам...

Най-общото значение на представката /при-/ може да се свърже с:

1 **Приближаване:**
притискам, прибирам,
привличам, прикрепям,
прилепвам и т.н.

...привличам,
прилепвам,
притискам...

2 **Действие в по-слаба степен:**
притварям, примижавам,
прилошава ми, приспива ми се,
примамвам, прияжда ми се

...прилошава ми,
приспива ми се...

УПРАЖНЕНИЕ:

1. Поставете пропуснатите представки (пре- или при-):

....ядох, ...минах, ...скачам, ...тича, ...глеждам, ...дошла, ...мясквам, ...тисна, ...маза.

2. Открийте допуснатите грешки:

пресвоих, примина, прегазих, прилисих, приписах, пребрах се, преядох

А З Б У К А

В българския език има **30** букви, на които съответстват **26*** основни звука

ГЛАСНИ

А Ъ О У Е И

СЪГЛАСНИ

ЗВУЧНИ

Б В Г Д Ж З М Н Р Й Л

БУКВА БЕЗ ЗВУК

Ь

(знак за мекост)

б
у
к

Я

*В началото на думата и след гласен - два звука (ЙА)
След съгласен - един звук (БА)*

в
и

Ю

*В началото на думата и след гласен - два звука (ЙУ)
След съгласен - един звук (БУ)*

БЕЗЗВУЧНИ

П Ф К Т Ш С Х Ц Ч

БУКВА С ДВА ЗВУКА

Щ

(Ш+Т)

Как се определя звуковият и буквеният състав на думата /ягода/.

1. Преброяваме буквите. В случая те са пет - я, г, о, д, а = 5
 $1+1+1+1+1=5$

2. Определяме колко звука съответстват на тези букви.

- я е в началото и следователно съдържа два звука - /йа/;
- г е един звук - звучен съгласен;
- о е един звук - гласен;
- д е един звук - звучен съгласен;
- а е един звук - гласен.

я г о д а
Общият брой на звуковете е: $2+1+1+1+1=6$

* Съществуват меките съгласни и звуковете гж и гз.

Съгласната й е само мека, а съгласните ж, ч, ш, гж са само твърди.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

1. Като подчертайте всяка грешка, запишете броя на правилно записаните думи:
наивен, наилон, неизвестност, гауре, каймак, пеузаж, краиност, крайбрежие, броилер, отговорен полицаи, три саксий, Маришка, кутийка, остър завои, майски празници, пейзаж, панайри.

2. Поставете правилната буква:

Зайчето и...каше да похапне зеленце и морковче. В нашата и...тория има много тъжни дати. И...тинска радост и...пита треньорът от играта на своите възпитаници. И...крица надежда тлееше в детското сърце.

3. Подчертайте всяка грешка и оградете реда, в който има две неправилно записани думи:

а/ нов тролей, малки стаи, заслужил полицаи, свои приятел, твой успех

б/ твои успех, нов тролей, малки стаи, свои приятел, заслужил полицаи

в/ твой успех, нов тролей, малки стаи, свой приятел, заслужил полицаи

г/ нов тролей, малки стаи, заслужил полицаи, свои приятел, твои успех

4. Поправете грешките и подчертайте реда, в който няма такива:

а/ изчезна, изпляска, исторически, исписука, измислен

б/ исполнски, испепели, изток, изход, изкарвам

в/ истерически, изток, искрящ, изпит, исхвърча, изчакам

г/ истина, изпълни, искрен, изхърка, изхленчи.

5. Редактирайте:

Силен истрел проехтя откъм буковата гора. Алпинистите изскаха веднага да щурмуват обвития в тайнственост планински връх. На съвсем близко разстояние до минаващия автобус се срути огромяна скална маса. Бесилни се оказаха хората пред настъпващата природна стихия.

6. Поставете пропуснатата буква (а или ъ):

кам...ни, плам...ци, обл...чно, провл...ци, призн...ци, ин...че, вос...чен, рем...ци, ник...кви, моз...чен, пяс...чен, кряс...ци, тлас...ци.

7. Попълнете пропуснатата буква и я свържете чрез стрелка с тази дума, която ви помогна да направите проверка:

В_лика	очен, огрев, Желъо, Тарлъо,
_грев	ц_рица
Ж_лязко	с_рна
т_ралез	тр_петлика
гр_ничар	р_дина
р_кав	_чи
пч_ла	г_рвояг
Б_рис	гр_дина

дървен, Борко

8. Попълнете изпуснатите букви:

Децата си играят на морския пяс...к. Тъмен обл...к се спусна над гората. Грешката при писането на думи е правописни особености, обърна всичко наоп...ки. Пяс...чните кули се срутиха безвъзвратно. Планинарите не се плашеха от обл...чното време. Падащите кам...ни затрудниха движението по пътя.

9. Поправете допуснатите грешки:

Признъците за еднаквост на триъгълниците са четири. Някък неусетно се изниза пролетната ваканция. Невидимите призьрци стряскаха съня на гостуващите в замака. Страхил беше легнал възньк и се наслаждаваше на прекрасното синьо небе.

10. Попълнете пропуснатите букви (н или нн):

Спусна се непрогледна есе...а мъгла. Стра...а история разказа малкото момче. Силеният вятър отнесе сламе...ата колиба. Всички ремонти бяха извърше...и своевреме...о. Утри...ите лъчи погалиха малките тревички. Николай допуска грешки в писме...ите си работи. Децата поздравиха Мишо за рожде...ия му ден. В изложбената зала бяха показани интерес...и и стари...и предмети.

11. Поправете допуснатите грешки:

На рождения ден на Мишо дойдоха много гости. Постепенно свлачището се доближаваше до плажната ивица. Прекрасното момиче имаше странно поведение. Особено се възмущаваха невинно засегнатите граждани.

12. Поправете допуснатите грешки:

Във един маглив ден Йордан и Маришка отидоха на разходка в зоологическата гръдина. Там ги очакваше интересна глетка. Във една клетка весело чуроликаха славей. Блиско до тях във водата спокойно плуваше крокодил. Йордан поиска да отидат при клетката със големите слонове. Маришка се съгласи и двамата тръгнаха по патеката, която водеше към огромните животни.

13. Зачертайте грешната буква и запишете думата за проверка:

ри $\frac{б}{п}$ ка - .....

Не $\frac{г}{т}$ ко - .....

вале $\frac{ж}{ш}$ - .....

намаз $\frac{а}{ъ}$ л - .....

$\frac{у}{о}$ творил - .....

$\frac{о}{у}$ грява - .....

мис $\frac{а}{ъ}$ л - .....

отиш $\frac{а}{ъ}$ л - .....

самоле $\frac{т}{г}$ - .....

мра $\frac{в}{ф}$ ка - .....

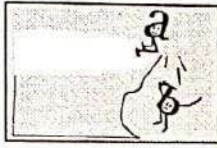
вра $\frac{п}{б}$ че - .....

вих $\frac{а}{ъ}$ р - .....

“Въшебните рецепти” на Хитроумко

ОСНОВНО ПРАВОПИСНО ИЗИСКВАНЕ В КРАЯ НА ДУМАТА

преведа
яда
чета

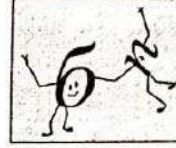
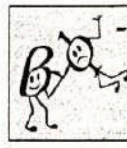

маса
изведа
чаши

Зная, зная, зная,
не се пише /ъ/ накрая!

1

ПРАВОПИС НА СЪМНИТЕЛНИ СЪГЛАСНИ В КРАЯ И СРЕДАТА НА ДУМИТЕ

Рагка-
Рага

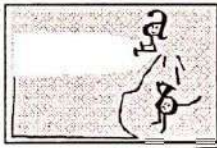
готов-готова студ-студа-студове

Съгласната да чуеш ясно,
след нея гласна постави!

5

НЯМА ГЛАГОЛ, КОЙТО ДА ЗЪВЪРШВА НА /-ЪТ/

преведат
ядат
четат
спят

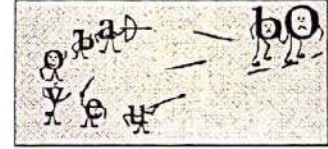
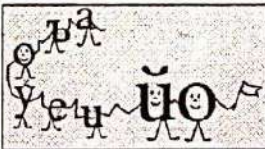

берат
изведат
гледат
мият

Не се заблуждавай,
не ще ти простят,
няма глагол,
завършващ на /ът/!

2

КОГА ДА ПИШЕМ /ЙО/ И КОГА /ЪО/

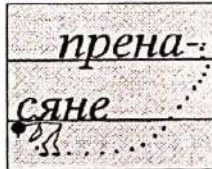
майор Йонко класъор монтьор

Гласните със й (и-то) кратко,
правят си хорцето, братко!!!

6

ПРЕНАСЯНЕ НА ЧАСТИ ОТ ДУМАТА НА НОВ РЕД

теле -
визор
шам -
пион

шоко -
лад
красо -
та

Сричката не паранявай,
самичка буква не оставяй!!!

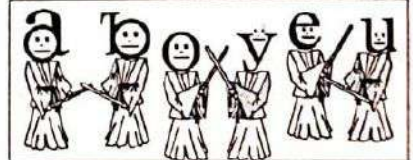
3

ПРАВОПИС НА НЕУДАРЕНИТЕ ГЛАСНИ В ДУМИТЕ

Ухо- Ушен

Очила- Очен

Водолаз- Воден

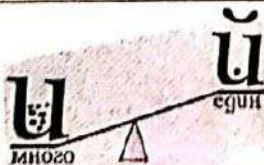

Гласната да не сгрешши,
потърси възможност,
с ударение да я дариши!

7

ДУМИ С /И/ ИЛИ /Й/ В КРАЯ

много завои

един трамвай

бистър ручей

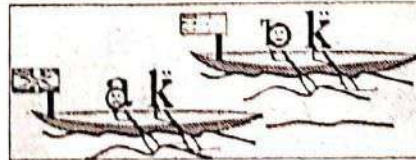
уморени герои

Един свържи с Й
(Ито кратко),
а много с истинското И!

4

ПРАВОПИС НА ДУМИТЕ, КОИТО ЗАВЪРШВАТ НА /ЪК/ ИЛИ /АК/

облак
опак
никак
някак
всякак

признак
призрак
проблак
възнак
инак

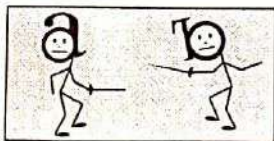
Това научих и го зная,
има десет (10) думи с
- ак на края!

8

“Вълшебните рецепти” на Хитроумко

ПРАВОПИС НА НЕУДАРЕНА ГЛАСНА /А/ ИЛИ /Ъ/ В КРАЙНА ЗАТВОРЕНА СРИЧКА

остан **а**л-
останали

рек **а**л-
рекли

Гласната стои, "а" спокойно си пиши, гласната изчезне ли тогава, "ъ-то" тутакси се появява!

9

ПРАВОПИС НА ЧАСТИЦИТЕ /ПО-/ И /НАЙ-/

по-добър

по-...

по пътя

най-хубав

най-...

по-знаец

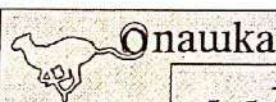
най обичам

Щом забравши да запишеш, "по с тирето" и "най с тирето" ще те боцкат по нослето!

13

ПРОВЕРКА С КАРТИННИ ДУМИ

буб **у**лечка

Когато нищо друго не помага, на картинна дума се залага.

10

ПРАВОПИС НА ОБРЪЩЕНИЕТО

-Ивелина_а ...

-Ники_а, четеш ли?

-..._а Ивелина_а ...

-Какво четеш_а, Кико?

-..._а Ивелина.

-Не пилей_а, Аля_а, силите си напразно!

Обръщение ли?! Знай, че запетайка ще играй!

14

ДУМИ С /И/ ИЛИ /Й/ В СРЕДАТА

май **и**ски

лейка

нейка

1

2

майка

своите

твоите

мо **и**те

1

3

2

Калкото срички-толкова гласни!

11

ДУМИ С НАЧАЛНО /ИС-/

истина

искра

искам

история

исполн

ислям

истерия

исконен

Виж и запомни, при тези думи /ис-/ пиши!

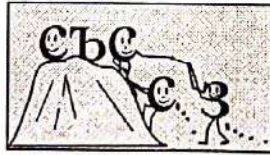
15

ПРАВОПИС НА /В/ И /ВЪВ/, /С/ И /СЪС/

във водата

във фурната

със силата

със златото

"В" и "ф" си искат "във", "с" и "з" си искат "със"!!!

12

ДУМИ С НАЧАЛНО СЪ-, СГ-, СД-

Зрада

Ужас...!

Сбогом

З и 2 не се обичат, З и б не се привличат, три са думите със ЗБ-здраве, зданше и здрач - те са думички трепач.

16

"Вълшебните рецепти" на Хитроумко

ДУМИ С НАЧАЛНИ СРИЧКИ
/ПОЛО-/ И /ПОЛУ-/

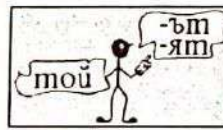
половин
положение
положителен

ДУМИ С НАЧАЛНИ СРИЧКИ
/ДВО-/ И /ДВУ-/

двоетоцие   двояк   двоумя се

17

ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ И
ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА ОТ МЪЖКИ РОД

малкият
малкия
градът
града

футболистът

футболиста

"Той" си иска /-ът/ и /-ят/,
а пък "него" - /-а/ и /-я/!

21

ПРАВОПИС НА ДУМИ С ПРЕДСТАВКИТЕ
/ИЗ-/ , /БЕЗ-/ , /РАЗ-/ , /ВЪЗ-/

из + $\frac{з...}{с...}$ = $\frac{изз...}{изс...}$ без + $\frac{з...}{с...}$ =
раз + $\frac{з...}{с...}$ = $\frac{разз...}{разс...}$ въз + $\frac{з...}{с...}$ =

изсмя се   разсина   беззвучен   възседна

Щом /из-/ , /без-/ ,
/раз-/ , /въз-/ се появи,
за /з/ до /с/ и
/з/ до /з/ внимавай ти!

18

ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА
ОТ ЖЕНСКИ РОД, КОИТО ЗАВЪРШВАТ НА /-Т/

пролет + та = радостта
= пролетта

младостта

В ж.р. със /-т/ съм в края,
при членуването
двойно /-тт-/ желая.

22

ДУМИ С ДВОЙНО /-НН-/

военен-военна

конен-конни

есенен-есенна

странен-странни

Щом откриеш /-нен/ ,
с двойно /-нн-/ ще си спасен!

19

ДУМИ, КОИТО СЪДЪРЖАТ -ЩТ-

пейца
помощца
плацта

веица
моица
ноица
свеица

Запомни думите
в тази великолепна седморка!

23

ПРАВОПИС НА
ВЪПРОСИТЕЛНАТА ЧАСТИЦА /ЛИ/

...идваш ли?

Можеш ли?   Виждаш ли?
Слушаш ли?   Знаеш ли?

Въпрос ли е това-
"ли" си е сама!

20

НЯКОИ ОСНОВНИ СЛУЧАИ,
ПРИ КОИТО СЕ ПИШЕ ЗАПЕТАЯ

... , че
... , когато
... , защото

... , но
... , който
... , където

Пред че, пред но, пред който,
какъвто, където, когато,
запетаиката е злато!

24